

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Гладкий Юрій Сергійович

Науковий керівник д.е.н., проф. Азаренкова Г.М.

Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «УБС»

В сучасних умовах господарювання ефективна діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикового капіталу. Залучення підприємством позикового капіталу сприяє не лише підвищенню ефективності господарської діяльності, але й прискоренню руху його фінансових та матеріальних ресурсів, підвищенню ефективності використання капіталу, зниженню строків окупності інвестицій, розширенню обсягів та сфери діяльності, формуванню різних цільових фондів грошових коштів, а в кінцевому підсумку – підвищенню ринкової вартості підприємства. Поряд із очевидними перевагами, залучення позикового капіталу характеризується і низкою недоліків, основним з яких є наявність ризику неповернення позик. Це зумовлює необхідність застосування комплексного підходу до управління кредитоспроможністю підприємства, який забезпечував би можливість отримувати та використовувати позикові фінансові ресурси у межах часових і вартісних параметрів, визначених кредитною угодою.

Серед сучасних економістів досі не існує єдиної думки з приводу визначення терміну «кредитоспроможність». Перші з них визначають кредитоспроможність позичальника як здатність повністю та в термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями. На думку інших під кредитоспроможністю позичальника слід розуміти не тільки здатність (тобто наявності можливості), але і готовність (наявність бажання) особи своєчасно та в повному обсязі погашати свої борги. Другий підхід властивий західній банківській практиці, яка передбачає оцінку кредитоспроможності, тобто того, наскільки клієнт «гідний» кредиту [2].

В практиці не існує єдиної стандартизованої системи оцінки кредитоспроможності підприємства. У кожній країні використовуються системи аналізу кредитоспроможності підприємства, які відрізняються одна від одної.

Оцінка та аналіз кредитоспроможності підприємства включає два основних етапи: фінансовий аналіз (проводиться на основі фінансових показників) та якісний (не фінансовий) аналіз.

Якісний аналіз кредитоспроможності заснований на використанні інформації, яка не може бути виражена в кількісних показниках. На цьому етапі вивчається ділова репутація потенційного підприємства та економічне оточення. Фінансовий аналіз є як правило заключним етапом в оцінці кредитоспроможності підприємства та полягає у визначенні ряду показників, до яких частіше всього відносять коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти забезпеченості власними засобами, показники фінансової стійкості, а також показники оборотності та рентабельності [1].

Управління кредитоспроможністю підприємства можна визначити як сукупність управлінських дій, спрямовану на розробку і реалізацію управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням достатнього потенціалу підприємства для повернення кредитних ресурсів і сплати відсотків за користування ними [2].

Нині для управління кредитоспроможністю підприємства, переважно, використовуються наступні джерела інформації:

- дані фінансової звітності підприємства;
- аналіз ринку та середньо галузевих показників;
- фінансовий план підприємства (прогноз операційної діяльності, інвестиційний план, прогноз фінансової діяльності);
- дані про фактичне виконання плану;
- деталізація доходів та витрат (у розрізі змінних та постійних), калькуляція собівартості;
- деталізація дебіторської та кредиторської заборгованостей, фінансових зобов'язань;
- опис ринкової стратегії підприємства тощо.

Опираючись на розроблені науковцями пропозиції щодо систематизації етапів залучення підприємством позикового капіталу, процес управління кредитоспроможністю підприємства доцільно здійснювати за наступними етапами:

1. Формування інформаційної бази управління кредитоспроможністю підприємства;
2. Аналіз кредитоспроможності підприємства в попередньому періоді;
3. Визначення мети та завдань залучення кредитів у майбутньому періоді;
4. Визначення граничного обсягу залучення позикових коштів;
5. Оцінка вартості залучення позикового капіталу із різних джерел;
6. Визначення співвідношення обсягу кредитів, що залучаються на коротко- та довгостроковий період;
7. Окреслення складу основних кредиторів;
8. Формування ефективних умов залучення кредитів (строк надання кредиту, кредитна ставка, умови виплати основної суми боргу та процентів тощо);
9. Забезпечення умов дотримання кредитної дисципліни (попереднє резервування коштів, розробка платіжного календаря, моніторинг поточної фінансової діяльності тощо); прогнозування кредитоспроможності підприємства на майбутні періоди.

Складовою системи управління кредитоспроможністю підприємства є оцінка кредитоспроможності. У американській практиці для оцінки кредитоспроможності широко застосовується «правило п'яти сі», а в англійській практиці здебільшого застосовують метод CAMPARI. Ці методи оцінювання кредитоспроможності позичальника стали досить популярними завдяки вдалому поєднанню в них аналізу особистих і ділових якостей позичальника.

У вітчизняній практиці ефективно проведення кількісної оцінки кредитоспроможності пов'язане з використанням відомих методів та інструментів: горизонтального й вертикального аналізу, аналізу фінансових коефіцієнтів на основі аналізу фінансової стійкості, рентабельності, грошових

потоків та аналізу ділового ризику. Кожний з методів та інструментів не позбавлений певних недоліків, тому їх рекомендується використовувати в сукупності й доповнювати оглядом аналогічних показників по групі рівних підприємств чи їх середньогалузевими значеннями [3].

Отже, об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства та врахування можливих ризиків виступають основними факторами ефективного управління кредитоспроможністю, що дозволяє запобігти невинновданому залученню позикового капіталу, забезпечити своєчасну і повну сплату кредиту і тим самим підвищити ефективність господарювання.

Список використаної літератури:

1. Ситник, І. П. Актуальні проблеми в управлінні кредитоспроможністю підприємства / І. П. Ситник, О. В. Тимофєєва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 4. – С. 457-460.
2. Стефурак Р. М. Суть кредитоспроможності підприємства та необхідність управління в сучасних умовах / Р. М. Стефурак // Науковий огляд. Категорія: Економіка: науковий журнал. – 2014. – №1. – С. 163-170.
3. Стецюк П. А. Управління кредитоспроможністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти / П. А. Стецюк, О. Є. Гудзь Облік і фінанси. – 2014. – № 3.